

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 6129/23
6.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Лазар Гутеша, адвокат из Вршца, Лазе Нанчића 10, против туженог ББ из ..., сада на адреси ..., чији је пуномоћник Бојан Митровић, адвокат из Беле Цркве, Дејана Бранкова 1а, ради утврђења ништавости уговора о купопродаји по тужби и ради стицања без основа по противтужби, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Вршцу - Судске јединице у Белој Цркви П 276/20 од 17.9.2021. године, у седници већа одржаној дана 6.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба туженог ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Вршцу - Судске јединице у Белој Цркви П 276/20 од 17.9.2021. године у делу првог става изреке којим је усвојен тужбени захтев, па је утврђено да је ништав уговор о купопродаји непокретности закључен и оверен дана 18.7.2014.године, код Основног суда у Вршцу под ОвЗ 1202/2014, по ком уговору је тужилца АА из ... као продавац продала туженом ББ из ... као купцу непокретности уписане у листу непокретности број ... КО ... под кат. парцелу бр. ... земљиште уз зграду – објекат ... од 0.2 а 81 м2, кат. парцелу број ... земљиште под зградом – објектом у ... од 0.0 а 89 м2, земљиште уз зграду - објекат у Улици ... од 0,5 а 0,1 м2, са породичном стамбеног зградом број 1 саграђеном на парцели број ... (уписана у В листу – 1. део), што је тужени дужан да призна и трпи да се на основу пресуде у катастру непокретности успостави пређашње стање које је важило пре закључења ништавог уговора, као и у другом ставу изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у преосталом делу првог става изреке пресуде Основног суда у Вршцу - Судске јединице у Белој Цркви П 276/20 од 17.9.2021. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени ББ из ... да тужилца АА из ..., накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 98.800,00

динара са законском затезном каматом од извршности до исплате, у року од 15 дана од пријема ове пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Вршцу - Судске јединице у Белој Цркви П 276/20 од 17.9.2021. године, првим ставом изреке усвојен је тужбени захтев, па је утврђено да је ништав уговор о купопродаји непокретности закључен и оверен дана 18.7.2014. године код Основног суда у Вршцу под ОвЗ 1202/2014, по ком уговору је тужиља као продавац продала туженом као купцу непокретности уписане у листу непокретности број ... КО ... под кат. парцелу бр. ...земљиште уз зграду – објекат ... од 0.2 а 81 м2, кат. парцелу број ...земљиште под зградом – објектом у Улици ... од 0.0 а 89 м2, земљиште уз зграду - објекат у Улици ... од 0,5 а 0,1 м2, са породичном стамбеног зградом број 1 саграђеном на парцели број ... (уписана у В листу – 1. део), што је тужени дужан да призна и трпи да се на основу ове пресуде у катастру непокретности успостави пређашње стање које је важило пре закључења ништавог уговора, те је обавезан тужени да тужиљи плати трошкове поступка у износу од 139.340,00 динара са припадајућом законском затезном каматом. Другим ставом изреке одбијен је као неоснован противтужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужиља да туженом исплати износ од 10.000 евра у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан плаћања са законском затезном каматом од дана подношења противтужбе 6.1.2021. године, па до исплате, као и захтев туженог за накнаду трошкова поступка.

Благовремено изјављеном жалбом тужени је првостепену пресуду побијао из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20). Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражио.

Испитујући правилност побијане пресуде сагласно овлашћењима предвиђеним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1,2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, тако да се она неосновано побија и указивањем на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља АА је мајка туженог ББ, а осим њега има још два сина из другог брака - ВВ и ГГ. Тужиља није писмена и не уме да чита и пише, није ишла у школу и нема ниједан разред основне школе, уме само да се потпише штампаним словима, а не уме да чита ни ћирилицу ни латиницу. Тужени је завршио четири разреда основне школе. Тужиља је радила у Републици Аустрији у ... и долазила је повремено у Републику Србију у ..., општина..., где је имала предметне

непокретности. Када је тужила остварила право на пензију по основу рада у Републици Аустрији, желела је да се врати у Републику Србију, а да повремено одлази у... код лекара. У почетку је сама повремено одлазила у ... са превозником, а потом је туженом дала овлашћење да подиже њену пензију коју је остварила у Републици Аустрији и да јој шаље новац, те је он слао новац преко возача или путем Wester uniona. Тужени такође живи у Републици Аустрији, у ... од 1996. године и у почетку је радио у ресторану, прао је судове, а после је радио у фирми за брисање прозора и канцеларија и чистио је улице, а пре шест – седам година се разболео и од тада не ради, а прима накнаду због незапослености од 890 евра. Тужила је сматрала да су њена два сина из другог брака - ВВ и ГГ материјално и стамбено обезбеђени и да имају своје куће, а била је љута на сина ВВ који је избацио из стана у ..., па је сматрала да пошто тужени нема своје непокретности да њему остави предметне непокретности у ..., а да он брине о њој када се она више не може старати о себи. О својим плановима причала је и пред сином ГГ. Парничне странке су отишле код адвоката ... који им је сачинио предметни уговор о купопродаји непокретности оверен код Основног суда у Вршцу под ОвЗ 1202/2014 дана 18.7.2014. године. На основу наведеног уговора тужила је продала туженом своје непокретности уписане у листу непокретности број ... КО... под кат. парцелу број ... земљиште уз зграду – објекат ... од 0,2 а 81 м2, кат. парцелу број ... земљиште под зградом – објектом у Улици ... од 0.0 а 89 м2, земљиште уз зграду - објекат...од 0.5 а 0,1 м2, са породичном стамбеног зградом број 1 саграђеном на парцели број ... за купопродајну цену од 100.000,00 динара. У корист тужиле – продавца уговорено је право доживотног плодуюживања на описаним непокретностима. Тужени је платио адвокату трошкове сачињавања уговора, као и таксе за оверу. Након сачињавања уговора тужила је наставила да живи у наведеној непокретности. Адвокат ... је означио у предметном уговору нижу, а не реалну купопродајну цену предметних непокретности, ради утврђивања мањег износа судске таксе за оверу, као и ради утврђивања нижег пореза на промет апсолутних права који је износио 2,5% од означене вредности. Адвокат ... није видео да је тужени исплатио тужилу купопродајну цену наведену у уговору. Тужила је за описане некретнине све време измиривала дажбине, одржавала је кућу и предузимала одређене неопходне грађевинске радове, а некретнине се у листу непокретности број ...КО ... воде као својина туженог у целости. Од закључења предметног уговора, па надаље наредних година односи између странака су се битно пореметили и често је долазило до свађе, а тужени није долазао у ... последње три године. Тужила је сазнала када је желела да подигне кредит у пензијском фонду да јој тужени није слао целокупан износ пензије из Аустрије, већ део од 600 евра месечно, а да је пензија износила 930 евра месечно.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је у складу са члановима 454, 455, 51 став 1 и 2, 52, 12, 13 и 103 Закона о облигационим односима оценио да је основ уговорне обавезе или кауза циљ коме странке теже приликом преузимања уговорних обавеза, који у уговору може бити видно изрежен или прикривен, али у сваком случају мора бити допуштен, а потребно је имату у виду и побуду, односно мотиве странака за закључење уговора. Оценио је да је у конкретном случају мотив за закључење предметног уговора о купопродаји код тужиле био тај да је желела да тужени - њен син о њој брине у старости, а не да истом прода предметне непокретности, да цена наведена у уговору није исплаћена од стране туженог, па је закључио да је предметни уговор ништав, и усвојио је тужбени захтев.

Првостепени суд је одлучујући о противтужбеном захтеву применом правила о терету доказивања из члана 231 у вези са чланом 7 став 1, 2 и 3 Закона о парничном поступку и члана 240 став 2 Закона о парничном поступку закључио да тужени није пружио доказа за своје тврдње да је тужили на име купопродајне цене по предметном уговору исплатио износ од 10.000 евра који потражује у динарској противвредности, па је одбио као неоснован противтужбени захтев.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право дајући за своју одлуку у потврђујућем делу разлоге које у целости прихвата Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновано се жалбом туженог оспорава утврђено чињенично стање и оцена доказа указивањем да је првостепени суд прихватио исказе саслушаних сведока ДД и ГГ који су пристрасни пошто су заинтересовани за исход спора, док је сведок ЂЂ блиски пријатељ тужиле, а није прихватио исказ туженог саслушаног у својству парничне странке, на који начин тужени указује на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 у вези са чланом 8 Закона о парничном поступку. Оваквим оспоравањем тужени сам оцењује изведене доказе и на свој начин интерпретира чињенично стање. Првостепени суд је, међутим, супротно жалбеним наводима, поступајући у складу са начелом слободне оцене доказа и ценећи исказе странака и саслушаних сведока, имао непосредно сазнање о начину давања исказа, те је своје уверење које је стекао о истинитости изложених навода исказао кроз оцену доказа у побијаној пресуди и при томе је дао довољне и јасне разлоге због којих је прихватио њихове исказе.

Неосновано се жалбом туженог указује на непотпуно утврђено чињенично стање да је првостепени суд пропустио да утврди чињеницу да је тужиле знала шта потписује пошто је истој адвокат предочио о чему се у конкретном случају ради са чиме се тужиле сагласила и потписала предметни уговор.

Одредбом члана 8 Закона о парничном поступку прописано је да суд, по свом уверењу одлучује које ће чињенице узети као доказане, а на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног доказног поступка. О томе које чињенице сматра утврђеним и на основу којих доказа, одлучује суд на основу сопственог уверења. У поступку који је претходио доношењу побијане пресуде изведени су докази саслушањем парничних странака и сведока, као и писани докази. Правилна оцена исказа странака и сведока подразумева оцену сагласности са осталим изведеним доказима, неспорним и општепознатим чињеницама. У конкретном случају, првостепени суд је ценећи исказе парничних странака и сведока управо дао такву анализу, односно оцену која садржи уверљиво и логично објашњење зашто је поверовао исказима тужиле и сведока на који начин је утврдио све околности под којима је закључен спорни уговор о купопродаји.

Привидност закљученог правног посла првостепени суд је утврдио из исказа тужиле која се експлицитно изјаснила да је предметни уговор о купопродаји са туженим закључен са циљем стварања привида преноса права својине на туженог, јер је њен мотив био да се тужени - њен син стара и брине о њој у старости, а не да истом

прода предметне непокретности, а ни цена наведена у уговору од стране туженог није исплаћена, па је у том смислу несумњиво утврђено да намера парничних странака није била пренос права својине, због чега је привидан уговор противан начелу савесности и поштења и супротан циљу због којег је уговор о продаји установљен законом, те је погођен санкцијом ништавости у смислу одредбе члана 66 став 1 Закона о облигационим односима.

Одредбом члана 51 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, док је ставом 2 истог члана прописано да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

Одредбом члана 52 Закона о облигационим односима прописано је да ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав.

Одредбом члана 66 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да привидан уговор нема дејства међу уговорним странама, ставом 2 истог члана прописано да, ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако су испуњени услови за његову правну ваљаност, док је ставом 3 истог члана прописано да се привидност уговора не може истицати према трећем савесном лицу.

Одредбом члана 103 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да је уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима ништав ако циљ повређеног правила не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Основ уговорне обавезе - кауза је циљ коме странке теже приликом преузимања уговорних обавеза, а код двострано обавезних уговора обавеза једне странке има за своју каузу обавезу друге странке, обавеза једне стране основ је обавезе друге стране. Код уговора о продаји купац се обавезује да плати одређену цену зато што ће му продавац продати и предати одређену ствар и обрнуто, па је кауза један од битних услова за настанак одређеног правног посла - уговора. Међутим, кауза може бити и привидна, односно фиктивна. Она се јавља као резултат воље уговорних страна које инспирисане одређеним мотивима, лажно представљају трећим лицима да су закључиле један уговор са одређеном каузом, а заправо га нису закључиле. Таква фиктивна кауза доводи до настанка фиктивног уговора, а такав уговор не производи правно дејство, односно ништав је.

Неосновано се жалбом указује да првостепени суд није правилно оценио да тужени није доказао да је тужиљи исплатио купопродајну цену по закљученом предметном уговору.

Одредбом члана 7 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да су странке дужне да изнесу своје чињенице на којима заснивају своје захтеве и да предложе доказе којима се утврђују те чињенице а чињенице од којих зависио одлука о основаности захтева суд утврђује искључиво на основу предложених и изведених доказа. Исту обавезу странака прописује и одредба члана 228 Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 231 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ако суд на основу изведених доказа не може са сигурношћу да утврди неку чињеницу, а о постојању чињенице примениће правила о терету доказивања. Ставом 2 истог члана прописано је да странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак и остваривања права ако законом није другачије одређено. Дакле, терет доказивања чињеница које су битне за доношење одлуке, односно за настанак или остваривање права сноси странка која тврди да има то право. Из тих разлога, ако суд на основу изведених доказа не може да сигурношћу да утврди неку чињеницу, о постојању исте закључиће применом о правила о терету доказивања прописаном чланом 231 Закона о парничном поступку, а према стању у списима тужени за своје тврдње није предложио нити приложио доказа да је тужиљи исплатио купопродајну цену, док из изведених доказа произлази да је тужиљи слао само новац од њене пензије.

Без утицаја је жалбени наводи туженог о погрешној примени материјалног права указивањем да постојање симулованог и дисимулованог уговора не повлачи ништавост или рушљивост уговора, већ би евентуално могло да доведе до конверзије уговора у складу са чланом 66 став 2 Закона о облигационим односима ако су испуњени услови за његову пуноважност, јер према тврдњи самог туженог нису испуњени услови да дисимулован уговор буде уговор о доживотном издржавању пошто се тужени налази у иностранству и никако не би могао да предузме пуну бригу о тужиљи која живи у Републици Србији у...

На основу свега изложеног, сходно члану 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 Закона о парничном поступку, одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о трошковима парничног поступка.

Одредбом члана 153 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да је странка која у целини изгуби парницу дужна да противној странци накнади трошкове. Ставом 2 истог члана прописано је да ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова.

Одредбом члана 154 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да ће суд приликом одлучивања који ће се трошкови накнадити странци, узети у обзир само оне трошкове који су били потребни ради вођења парнице. О томе који су трошкови били потребни, као и о висини трошкова, одлучује суд ценећи све околности. Одредбом члана 163 став 1 Закона о парничном поступку прописано је да о накнади трошкова одлучује суд на одређени захтев странке, а ставом 2 истог члана прописано је да је странка дужна да у захтеву определи врсту и износ трошкова за које тражи накнаду.

Тужиљи заступаној од стране пуномоћника из реда адвоката сходно члановима 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку, сразмерно успеху у спору припадају трошкови првостепеног поступка за састав тужбе и два образложена поднеска (од 9.10.2020.године и од 11.2.2021.године) у износу од по 9.000,00 динара, за заступање на

четири одржана рочишта по 10.500,00 динара и за једно одржано рочиште дана 10.3.2021.године у износу од 12.000,00 динара (10.500,00 динара + 1.500,00 динара за нови започети сат, за приступ на једно неодржано рочиште износ од 6.000,00 динара, као и на име судске таксе за тужбу и првостепену пресуду износ од по 5.900,00 динара, укупно 98.800,00 динара, све према Адвокатској тарифи и Таксеној тарифи важећим у време пресуђења.

На досуђени износ парничних трошкова, тужиљи припада законска затезна камата почев од дана извршности одлуке, па до исплате, у складу са чланом 277 став 1 и чланом 324 став 2 Закона о облигационим односима у вези са чланом 2 и 3 Закона о затезној камати. Обавеза накнаде парничних трошкова је новчана обавеза на коју је за период доцње у испуњењу прописана обавеза плаћања законске затезне камате. Тужени пада у доцњу када одлука о трошковима постане правноснажна и када протекне рок за њено добровољно испуњење, односно када одлука о трошковима поступка постане извршна. Из тог разлога тужиљи на досуђен износ парничних трошкова припада законска затезна камата почев од дана извршности одлуке, па до исплате.

Такође, по оцени Апелационог суда, тужиљи не припада право на накнаду путних трошкова за пуномоћника адвоката и за одсуство истог из канцеларије ради приступа на рочишта, јер исти не представљају неопходан трошак у ситуацији када је странка могла да ангажује адвокате из седишта суда и на тај начин спречи настанак додатних трошкова заступања, а воља странке да ангажује пуномоћника који ће до места суда имати додатних трошкова не може утицати на узроковање обавезе супротне странке да наведене трошкове надокнади.

На основу изнетог, применом члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у другом ставу изреке.

Како је тужени успео у жалбеном поступку у незнатном делу, сходно члану 165 став 1 у вези са чланом 153 Закона о парничном поступку, одбијен је као неоснован његов захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка одлуком садржаном у трећем ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатовић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић